

کتابخانه

PRESSUPOSTOS 2023

**INVERTIR EN EQUITAT
PER A LA MILLORA
EDUCATIVA**

Pressupostos 2023: invertir en equitat per reduir les desigualtats educatives

Catalunya ha fet molts avenços en matèria educativa en els darrers anys, però la crisi de la Covid-19 ha agreujat algunes de les febleses i desigualtats del sistema educatiu. **La pandèmia ha dut a una pèrdua d'aprenentatges i un increment de desigualtat educativa que es poden cronificar si no s'activen mesures immediates.**

- **Continuem al capdavant dels països amb més joves poc qualificats i sense estudis postobligatoris**, tot i haver reduït notablement les xifres d'abandonament escolar prematur en les darreres dècades des d'un 32,9% l'any 2008 a un 14,8% l'any 2021. Tan sols Romania, amb un 15,3% de joves que han abandonat, supera la taxa catalana.
- **Les proves de competències bàsiques de 4t d'ESO mostren un retrocés en els resultats dels alumnes catalans a conseqüència de la pandèmia**, especialment en matemàtiques i anglès. La puntuació en aquestes proves ha caigut 9,1 punts en matemàtiques i 6,3 en llengua anglesa.
- **Catalunya manté un dèficit estructural en l'oferta de programes de noves oportunitats**, des del curs 2013-2014 fins al curs 2019-2020, hi ha vora 7.000 alumnes en Programes de Formació i Inserció (PFIs), que representa una taxa d'escolarització del 4,7%, lluny de la mitjana espanyola (8,3%).
- Els nivells de segregació escolar a Catalunya fa anys que són molt elevats en el context europeu, i no milloren. Actualment, **un 40% d'alumnes de l'alumnat de primària i un 32% del d'ESO hauria de canviar de centre perquè s'assolís una distribució equilibrada de l'alumnat estranger al conjunt de la xarxa escolar catalana**. Aquests alts nivells provoquen baixos resultats educatius globals i fortes desigualtats.

El sistema educatiu arrossega elevats nivells de desigualtat en molts àmbits als quals cal donar resposta de forma immediata: l'estatus socioeconòmic de l'alumnat condiciona amb força els resultats educatius i dictamina el seu accés al lleure educatiu i a les activitats escolars.

Pel que fa a l'**abandonament escolar prematur**, aquest és més del doble entre els **col·lectius més vulnerables**, com ara joves d'origen migrat o procedents de famílies amb baix nivell d'estudis.

Tot i l'increment de la inversió pública el 2020 com a resposta a la crisi de la covid-19, encara estem en uns nivells insuficients. **Catalunya inverteix en educació un 3,6% del PIB, lluny encara del 4,2% del conjunt de l'Estat o del 4,6% de la UE**. Aquest volum és encara molt lluny de l'objectiu del 6% definit a la LEC.

Catalunya es troba en un punt d'inflexió: o cap a l'aprofundiment de les desigualtats educatives i, de retruc, cap a un sistema de resultats mediocres, o bé cap a una educació de qualitat i generadora d'oportunitats per al conjunt de l'alumnat.

Els pressupostos 2023 són una eina crucial per aconseguir que cap alumne quedi enrere del progrés educatiu.

Els pressupostos de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2023 són una eina crucial per revertir aquesta situació i aconseguir que cap alumne quedi enrere del progrés educatiu. Si volem una educació robusta, equitativa i de qualitat, calen uns pressupostos educatius orientats a reduir dràsticament els nivells de desigualtat actuals que **prioritzin les polítiques adreçades a aquells col·lectius, centres i entorns educatius més vulnerables**, els quals han sigut els més colpejats per la crisi.

Només aconseguirem aprofitar aquestes oportunitats i superar l'estancament actual en què es troben els principals indicadors del nostre sistema educatiu si en els propers anys **apostem per una política de recursos més focalitzada, que parteixi d'un bon diagnòstic d'allà on es troben les necessitats del sistema** i les principals palanques per aconseguir impactes duradors i significatius de millora.

Des de la Fundació Bofill, **proposem 6 àmbits i 11 mesures prioritàries d'inversió** que corresponen principalment al **pressupost del Departament d'Educació**, tot i que en alguns casos també requereixen la participació d'altres departaments com ara Drets Socials.

La selecció d'aquestes apostes imprescindibles per reduir efectivament les desigualtats i la millora educativa no exclou que s'hagi de continuar avançant i invertint en altres àmbits estratègics per al sistema educatiu com ara l'etapa 0-3, la innovació i transformació educativa o la formació al llarg de la vida.

Àmbits i mesures de prioritat

Acabar amb el dèficit de finançament de l'educació i invertir a combatre les desigualtats	1	Apostar per una política d'inversió i recursos ajustats a les necessitats socioeconòmiques i d'aprenentatge de l'alumnat
Oferir suport educatiu per no deixar ningú enrere	2	Augmentar la dotació dels departaments d'orientació dels centres públics i concertats de secundària
	3	Enfortir i incrementar les tasques d'acció tutorial especialment en els centres de major complexitat i en totes les seves modalitats
	4	Aplicar un pla de recursos addicionals per als centres de major complexitat
	5	Desplegar el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, sobre l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu
Erradicar l'abandonament escolar	6	Ampliar i planificar l'oferta d'estudis secundaris
	7	Dotar d'11.000 "beques salari" anuals per a joves d'entre 16 i 18 anys de llars desafavorides perquè es mantinguin en el sistema educatiu
Avançar cap a un sistema educatiu equitatiu i de gratuïtat plena	8	Incrementar el finançament dels centres educatius per garantir la gratuïtat de totes les activitats complementàries, materials, sortides i colònies a l'alumnat vulnerable
	9	Desenvolupar i implementar un sistema de finançament per fórmula d'equitat
Assolir un país sense escoles segregades	10	Crear i dotar econòmicament Oficines d'Escolarització Municipal als 213 municipis de més de 10.000 habitants que coordinin la distribució de l'alumnat vulnerable entre els centres educatius del territori
Eliminar les desigualtats educatives també fora de l'escola	11	Garantir ajuts econòmics a tots els infants i joves de 3 fins a 17 anys provinents de famílies d'ingressos baixos per tal que puguin participar gratuïtament en activitats extraescolars

Acabar amb el dèficit de finançament de l'educació i invertir en combatre les desigualtats

El sistema educatiu afronta els efectes de la pandèmia i de l'actual crisi econòmica sense haver recuperat els nivells d'inversió anteriors a la crisi de 2008. A pesar dels increments pressupostaris recents, **Catalunya inverteix en educació un 3,6% del PIB, lluny encara del 4,2% del conjunt de l'Estat o del 4,6% de la UE. Això implica un copagament per part de les famílies**, que de mitjana és de 875 euros per estudiant no universitari. En els darrers deu anys, la despesa en beques no universitàries ha passat del 0,53% del total de despesa educativa al 2,38%, però encara presenta dèficits de cobertura. És per això que veiem imprescindible:

1. Apostar per una política d'inversió i recursos ajustats a les necessitats socioeconòmiques i d'aprenentatge de l'alumnat

A més de seguir incrementant la inversió en educació per apropar-nos a l'objectiu del 6% del PIB, cal aprofitar la tendència de davallada demogràfica i decreixement del nombre d'alumnes en el conjunt dels ensenyaments obligatoris, per **alliberar recursos i reorientar-los allà on més es necessiten**.

Oferir suport educatiu per no deixar ningú enrere

Si volem un sistema educatiu de qualitat, capaç de millorar els seus indicadors d'èxit, és necessari garantir les oportunitats educatives del **conjunt de l'alumnat**, especialment d'aquells infants i joves amb més dificultats d'aprenentatge (necessitats educatives especials o per motius socioeconòmics). Això implica el desplegament d'un ventall ampli de suports educatius:

2. Augmentar la dotació dels departaments d'orientació dels centres públics i concertats de secundària

Començant pels **instituts d'alta i màxima complexitat**, per intensificar la tasca orientadora que desenvolupen amb alumnes i famílies. **8,2 M€ i 184 docents**.

3. Enfortir i incrementar les tasques d'acció tutorial especialment en els centres de major complexitat i en totes les seves modalitats

Ja siguin tutories col·lectives, grups reduïts, individuals, amb famílies, mitjans telemàtics, suport d'agents externs, etc. **Proposem reduir 1 hora de càrrega curricular per al professorat de centres d'alta i molt alta complexitat. 37,7 M€ i 900 docents.**

4. Aplicar un pla de recursos addicionals per als centres de major complexitat

Amb l'objectiu d'incrementar les següents dotacions:

- **Personal docent** per permetre el treball en grups flexibles i reduïts, així com l'ampliació d'hores lectives i de suport a l'alumnat amb necessitats, la personalització i el seguiment telemàtic. **23,9 M€ i 575 docents.**
- **Personal no docent** (tècnics d'integració social, educadors socials, psicòlegs, mediadors...) per permetre l'acollida i acompanyament d'alumnes i famílies amb més necessitat de suport i orientació. **16,5 M€ i 575 no docents.**

5. Desplegar el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, sobre l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu

Començant amb un **increment de l'assignació de personal docent i no docent als centres públics i concertats. Calen 43,9 M€, 643 docents i 643 no docents.**

Erradicar l'abandonament escolar

L'any 2021 el 14,8% dels joves catalans d'entre 18 i 24 anys no tenien cap titulació més enllà de l'ESO ni estaven estudiant, un percentatge que situa Catalunya al capdavant d'Europa en aquesta problemàtica.

Actuar contra l'abandonament és una política d'equitat de primer nivell, ja que són sobretot els infants i els joves d'entorns desfavorits els que més el pateixen. **Una ampliació i millor planificació de l'educació secundària postobligatòria, més i millor orientació, ajuts i beques o segones oportunitats són crucials** a l'hora de mantenir les oportunitats educatives d'aquests joves.

Per tal de reduir dràsticament el nombre de nois i noies que no finalitzen els estudis secundaris a Catalunya i accelerar el procés cap a la pràcticament erradicació de l'abandonament escolar, **cal activar un pla de xoc que inclogui les següents mesures:**

6. Ampliar i planificar l'oferta d'estudis secundaris

L'actual oferta de formacions alternatives al batxillerat, així com les de noves oportunitats, és insuficient per assolir l'objectiu de reduir l'abandonament escolar prematur fins al 10% fixat en l'Estratègia Europa 2020.

Per tal d'assolir-lo, proposem:

- **15.000 nous alumnes** en places públiques de **Formació Professional de Grau Mitjà** arreu del territori. **81,5 M€.**
- **5.000 noves places** en els **Programes de Formació i Inserció.** **18 M€.**
- **5.000 noves places** en centres, escoles i programes de nova oportunitat. **35 M€.**

7. Dotar d'11.000 "beques salari" anuals per a joves d'entre 16 i 18 anys de llars desfavorides perquè es mantinguin en el sistema educatiu

Les beques són un dels millors recursos de suport als joves de llars desfavorides a l'hora d'evitar que la situació econòmica familiar sigui un impediment per continuar els estudis.

Les beques salari, en particular, aconsegueixen l'objectiu de: en primer lloc, **garantir que cap jove abandona els estudis per manca de recursos.**

En segon lloc, **desincentivar l'abandonament escolar prematur causat per factors atribuïbles a efectes "pull"**, és a dir, per atracció d'un mercat laboral poc qualificat però de retribució econòmica ràpida. **62,6M€.**

Avançar cap a un sistema educatiu equitatiu i de gratuïtat plena

És necessari incrementar el finançament per assolir de forma conjunta els dos principis bàsics que han de sostenir el sistema educatiu: el de gratuïtat plena de l'educació i el de l'equitat en l'assignació de recursos. El primer implica l'eliminació de qualsevol mena de copagament per tota activitat educativa lectiva en l'etapa obligatòria, el segon, sobre-finançar els centres de major complexitat perquè puguin fer front als desavantatges educatius del seu alumnat.

L'assoliment combinat d'aquests dos principis implicaria una inversió global de 1.622 M€. En aquest escenari es cobreix el cost real de la plaça escolar durant l'educació obligatòria i es dota els centres d'alta i molta complexitat dels recursos docents i no docents que requereixen per garantir les oportunitats educatives dels seus alumnes.

Per tal d'avançar en el termini més immediat cap a aquest objectiu final proposem començar per:

8. Incrementar el finançament dels centres educatius per garantir la gratuïtat de totes les activitats complementàries, materials, sortides i colònies a l'alumnat vulnerable

134,9 M€ per assegurar l'accés a l'alumnat en situació de risc de pobresa.

9. Desenvolupar i implementar un sistema de finançament per fórmula d'equitat

Per tal de millorar l'equitat del sistema, i corregir les principals desigualtats socials i educatives que existeixen entre escoles i instituts, **apostem per un sistema de finançament per fórmula que tingui en compte les necessitats d'escolarització i els nivells de complexitat de cadascun dels centres educatius.**

És per això que les millores de finançament dels centres han d'anar vinculades al seu compromís en corresponsabilitat en la lluita contra la segregació escolar i a la progressiva eliminació de quotes i contribucions familiars. **643 M€**

Assolir un país sense escoles segregades

Els elevats nivells de segregació escolar que té Catalunya impedeixen la millora dels resultats educatius dels alumnes, incrementen el risc d'abandonament escolar i deterioren la cohesió social.

Quan un alumne vulnerable s'escolaritza en un centre segregat, els seus resultats educatius als 15 anys evidencien que es troba formativament tres anys per sota de la mitjana.

Tenim l'oportunitat de reduir dràsticament la segregació: sabem què funciona per aconseguir-ho, disposem del marc regulatiu per fer-ho i ara només es tracta de voluntat política. Una de les mesures més efectives per aconseguir l'escolarització equilibrada sense centres gueto és la planificació a través de les Oficines d'Escolarització Municipal:

10. Crear i dotar econòmicament Oficines d'Escolarització Municipal als 213 municipis de més de 10.000 habitants que coordinin la distribució de l'alumnat vulnerable entre els centres educatius del territori

Desplegant el Decret 21/2021, de 16 d'octubre, de la programació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió en els centres del Servei d'Educació de Catalunya **2,1 M€**

Eliminar les desigualtats educatives també fora de l'escola

Participar en casals d'estiu, visitar museus, fer excursions, desenvolupar activitats artístiques, esportives o tecnològiques **són fonts d'aprenentatge vital i d'enriquiment competencial que han de ser accessibles per a tots els infants i joves.**

Els infants de classe alta dediquen de mitjana gairebé el doble d'hores en activitats de lleure que la resta.

Les experiències que adquirim fora l'escola en activitats extraescolars o de lleure **guarden una forta relació amb l'èxit educatiu**, però gaudir d'aquestes activitats depèn fortament de la renda familiar. **És crucial impulsar polítiques que garanteixin l'accés a experiències educativament riques per a tothom.**

Per tal de garantir l'accés equitatiu al lleure, proposem:

11. Garantir ajuts econòmics a tots els infants i joves de 3 fins a 17 anys provinents de famílies d'ingressos baixos per tal que puguin participar gratuïtament en activitats extraescolars

Aquestes activitats, enfocades a la millora educativa, s'oferiran d'un a tres dies a la setmana fora de l'horari lectiu, i comprendran activitats artístiques, tecnològiques, d'expressió corporal i/o suport educatiu (incloent-hi les llengües). **41,6 M**

Educació per canviar-ho tot